

Academicianul Vasile Gionea

Viața și opera

– LAUDATIO –

Prof. univ. dr. Gheorghe IANCU

Primul Secretar general al Curții Constituționale

Prezentarea vieții și a operei Academicianului Vasile Gionea este o încercare dificilă, dar pentru mine deosebit de onorantă. Față de complexitatea personalității sale, un asemenea demers nu poate și nu trebuie să fie complet, singurul care ar putea-o face în acest fel fiind doar Academicianul Vasile Gionea însuși.

Cu toate acestea, vom încerca să creionăm câteva momente care ni s-au părut foarte importante din viața și opera Academicianului Vasile Gionea, cu speranța că acestea vor defini cât mai bine personalitatea, viața și opera acestuia.

Pregătirea școlară și universitară

Academicianul Vasile Gionea s-a născut pe data de 21 februarie 1914 în Comuna Gârbovățu de Jos, Județul Mehedinți. Studiile liceale le-a făcut la Liceul „Traian” din Drobeta Turnu-Severin, la Liceul „C. Angelescu” din Cluj-Napoca și la Liceul „Ion Meșotă” din Brașov.

În anul 1936 a absolvit cursurile Facultății de drept a Universității Babeș-Bolyai din Cluj. A urmat plecarea de la Cluj la Brașov, unde apoi și-a desăvârșit pregătirea și a desfășurat o intensă activitate universitară.

În perioada 1939 – 1942 și-a făcut doctoratul în științe juridice și economice la Facultatea de drept a Universității din Cluj, pe care l-a absolvit „*Magna Cum Laude*”, cu teza de doctorat denumită „Răspunderea civilă a liberului profesionist (medic, avocat, arhitect)”. Pentru conținutul tezei de doctorat prezentată a obținut Premiul „Henri Capitant” care a fost instituit de savantul francez cu același nume în anul 1930, cu prilejul vizitei întreprinsă la Cluj, premiu care a fost acordat pentru prima dată în anul instituirii sale.

Carierea universitară

După obținerea titlului științific de doctor în drept, în 1942 a intrat în învățământul universitar, ca asistent universitar la Catedra de politică și legislație socială a Academiei Comerciale din Brașov, refugiată și ea de la Cluj la Brașov. În anul 1948 a fost promovat ca lector universitar, iar în 1952 a devenit conferențiar universitar, toate aceste calități la aceeași Academie Comercială din Brașov.

În anul 1958 a obținut titlul științific de profesor universitar la Academia Comercială din Brașov, în condiții extraordinare, fiind arestat politic pe data 15 august 1949, pentru o scurtă perioadă de timp.

În același an, 1958, a fost propus de Consiliul Facultății de Drept să fie membru al Senatului Academiei Comerciale Brașov, dar cu condiția să intre în rândurile P.C.R., ceea ce a refuzat, iar propunerea a rămas fără obiect.

În perioada 1962 – 1989 a predat cursuri post-universitare de dreptul muncii și de drept economic în cadrul fostului Minister al Construcțiilor Industriale.

În anul 1989 a fost numit profesor universitar de drept civil și de drept constituțional la Facultățile de drept ale Universităților „Atheneum”, „Spiru Haret” și „Hyperion”, toate din București, calitate pe care a îndeplinit-o până la decesul său pe data de 9 noiembrie 1999, la București.

În anul 1993 a fost ales membru de onoare al Academiei Române.

Carierea profesională paralelă cu cea universitară

În 1939 a promovat examenul de definitivat în avocatură pentru Baroul județului Brașov, fiind clasat primul în ordinea mediilor obținute. În perioada 1937 – 1952 a lucrat ca avocat pledant la Baroul Brașov și consilier juridic la Banca Națională a României, Filiala Brașov, post ocupat prin concurs.

În perioada 1952 – 1966 a ocupat funcția de consilier juridic șef la fosta Centrală de Construcții a municipiului București, după care a lucrat la Aroconstruct și Arcom din cadrul fostului Minister al Construcțiilor Industriale.

Carierea politică și statală

Academicianul Vasile Gionea a fost unul dintre puținii fondatori ai Partidului Național Țărănesc Creștin Democrat și membru al acestui partid istoric, iar la alegerile din 20 mai 1990 a fost ales deputat pe listele acestuia, într-o circumscripție din județul Prahova. În calitate sa de deputat în prima legislatură 1990 – 1992, a primului Parlament democratic după anul 1944, a făcut parte din Comisia de validare a mandatelor deputaților aleși în 1990 și a fost ales secretar al Comisiei juridice a Adunării Deputaților.

Pentru contribuția sa covârșitoare la înființarea și propășirea Partidului Național Țărănesc Creștin Democrat, acesta îl păstrează în amintirea sa și în analele sale istorice ca o personalitate puternică național - țărănistă și ca un fruntaș de seamă al său.

Nu o dată personalitatea Academicianului Vasile Gionea este scoasă și a fost scoasă în evidență cu diferitele ocazii în activitatea Partidului Național Țărănesc Creștin Democrat, locul său fiind foarte bine stabilit atât în ideologia și în realizările partidului, cât și în mod concret în locurile în care partidul își desfășoară activitatea. De altfel, toată activitatea sa a urmat cele patru principii național-țărăniste, și anume: morală creștină, democrația desăvârșită, patriotismul luminat și dreptatea socială.

În 1990 a fost ales de Adunarea Constituantă ca vicepreședinte al Comisiei de redactare a tezilor și a proiectului noii Constituții, Lege fundamentală care a fost aprobată prin referendumul din 8 decembrie 1991. În această calitate a avut o contribuție importantă la redactarea multor texte din Constituție, contribuție relevantă de altfel de membrii Adunării Constituante și de doctrinarii de specialitate.

După adoptarea Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, la 8 iunie 1992 și-a dat demisia din demnitatea de deputat (Hotărârea Adunării Deputaților nr. 38/1992), fiind ales judecător al acestei Curți pentru un mandat de 3 ani, iar judecătorii l-au ales președinte al Curții Constituționale din România pentru aceeași perioadă de 3 ani, adică până în 1995.

Academicianul Vasile Gionea a fost primul președinte al primei Curți Constituționale a României din istoria îndelungată, zbuciumată și densă a țării noastre. Desigur că, această calitate trebuie privită ca o încununare într-un mod strălucit a unei îndelungate și prestigioase cariere universitare și profesionale.

În perioada în care a fost președinte al Curții Constituționale au fost puse bazele jurisprudenței de urmat a Curții și au fost perfecționate regulile de procedură privind organizarea și desfășurarea activității Curții.

Activitatea științifică și publicistică

Desigur că, o asemenea carieră științifică și profesională a fost acompaniată de o activitate științifică și publicistică prestigioasă care până în 1989 s-a axat pe publicarea unor lucrări și monografii în domeniul dreptului civil și economic, în timp ce după 1990 a abordat și domeniul dreptului constituțional și al instituțiilor politice, fără să părăsească „prima dragoste” universitară – dreptul civil.

De-a lungul vremii, a participat la peste 35 de reuniuni, întruniri, simpozioane sau congrese interne și internaționale, la care a prezentat importante și clare comunicări științifice, publicate în țară și străinătate (Sofia, Belgrad, Trieste, Viena, Berlin, Roma, Bruxelles, Amsterdam etc.). De asemenea, a inițiat celebrele de acum „Zile constituționale franco-române”, la care a și participat, și care au avut o influență foarte mare în orientarea legislației, a jurisprudenței Curții Constituționale și a practicii parlamentare și statale, în general, din România.

În același timp, a fost membru al Asociației Juriștilor din România, al colegiului de redacție al revistei „Luceafărul”, alături de mari personalități ale culturii românești, și al Asociației Oamenilor de Știință din România; membru corespondent al Academiei Tiberina de la Roma; membru titular al Academiei de Științe din New York; membru al Asociațiilor de Istorie a Dreptului și Instituțiilor din Austria, Belgia, Republica Cehă, Germania, Polonia, Grecia, Italia, Olanda, Slovacia și Ungaria; președinte al Asociației de Istoria Dreptului și Instituțiilor din România; vicepreședinte al Asociației Internaționale a Dreptului și Instituțiilor din Franța.

De-a lungul carierei sale universitare și profesionale a publicat peste 300 de lucrări, monografii și studii, mai ales în „Recherches sur l'histoire des institutions et du droit”, între care pot fi enumerate:

- Răspunderea civilă a liberului profesionist (medic, avocat, arhitect), prima de altfel în peisajul românesc până în prezent și care reprezintă teza sa de doctorat;
- Protecția legală a minorului în câmpul muncii (1944);
- Conflictul colectiv de muncă (1945);
- Evoluția sindicală (1945);
- Rolul contractelor în desfășurarea relațiilor economice (1974, coautor);
- Contractele economice și rolul lor în îndeplinirea sarcinilor de plan (1978);

- Tratat de drept economic (1980);
- Istoria dreptului românesc, 2 volume (1980, coautor);
- Studii de drept constituțional și istoria dreptului, 3 volume (1993 – 1995);
- Curs de drept civil. Teoria obligațiilor (1995);
- Curs de drept constituțional (1996, coautor).

Ceea ce trebuie scos în evidență este și faptul că Academicianul Vasile Gionea a avut și relevante preocupări literare. Astfel, din pana sa au ieșit importante și unice opere literare, între care pot fi enumerate:

- Antologia scriitorilor din Țara Bârsei (1945);
- Întâmplări din alte vremuri (1991);
- Femei vestite din trecutul neamului nostru (1991);
- Doi mari creatori: Luchian și Brâncuși (1991);
- Dragostea lui Tristan și a Izoldei, roman (1992);
- Pași în deșert, roman (1992);
- Lungul drum al Golgotei, 5 volume, roman;
- Nuvele istorice. Momente istoriografice și personalități de seamă ale neamului românesc, 3 volume (1990, coautor);
- Oameni pentru care mi-a bătut inima. Portrete și amintiri (1990).

Din conținutul lucrărilor sale și din ceea ce am cunoscut personal rezultă că Academicianul Vasile Gionea era un om cult, educat, smerit, respectuos, profesionist, ponderat, liniștit și cu darul povestirii, motiv pentru care de multe ori l-am apropiat marelui său înaintaș Mihail Sadoveanu, chiar dacă se trag din regiuni diferite ale țării noastre.

Din scrierile sale literare rezultă suferința pentru ceea ce i s-a întâmplat de-a lungul vremii, dar și cea pentru grelele momente prin care a trecut poporul său românesc, alături de care a fost întotdeauna. De asemenea, rezultă și respectul pe care îl acorda creatorilor de cultură, înaintașilor neamului românesc, „din alte vremuri”, „Oamenilor pentru care i-a bătut inima”, „personalităților de seamă ale neamului românesc” și nu în ultimul rând „femeilor vestite” din istoria României antice și medievale și care nu sunt puține.

Astfel, în „Doi mari creatori. Luchian și Brâncuși”, pe baza unei bogate bibliografii, îi analizează pe acești doi mari creatori români, în două părți diferite din perspectiva unor date biografice și a caracteristicilor muncii lor de laborator.

În „Oameni pentru care mi-a bătut inima. Portrete și amintiri” sunt evocate personalități ale trecutului poporului român, și anume: Miron Costin, Gheorghe Lazăr, George Enescu, Nicolae Titulescu, Tudor Vianu, George Vâlsan, pentru care sunt prezentate și scurte biografii.

În „Întâmplări din alte vremuri” sunt prezentate personalități precum Constantin Brâncoveanu, Dimitrie Cantemir, Constantin Cantacuzino, Doamna Chiajna, Ion Cantacuzino, Ieremia Movilă și Vasile Lupu, sub forma unor scurte biografii educative.

Este impresionant cum acesta a acordat o mare atenție dragostei dintre un cotropitor (Tristan) și fiica regelui cotropit (Izolda), poveste care este o pildă în istoria lumii și care s-a petrecut în urmă cu 900 de ani. Autorul repovestește legenda celor doi îndrăgostiți pe baza poemului prelucrat de Joseph Bedier, repovestire care păstrează credințele pline de sensuri și simboluri din cântecele trubadurilor. Trebuie menționat că, autorul nu face altceva decât să transcrie textul original, dar în același timp, obține un „efect de delectare lingvistică și

surprinde semnificația adevăratei și curatei iubiri, înlocuind anacronismele trubadurilor prin supranatural”.

„Lungul drum al Golgotei” conține trăirile sale în legătură cu perioada grea prin care a trecut, acest roman fiind continuat cu un altul, și anume „Pași în deșert”. Acest ultim roman descrie lumea avocaților din Brașov, în preajma celui de-al Doilea Război Mondial, printre care se află și un tânăr avocat, naratorul de altfel. Romanul cuprinde snoave din lumea avocaților, viața lor de zi cu zi, printre care și a naratorul, precum și descrierea unei călătorii în Italia.

Toate acestea demonstrează că suflet sensibil cum era, îl dominau amintirile trăite sau cunoscute din istoria neamului său, și care nu întotdeauna erau plăcute.

Pentru îndelungata și fructuoasă sa carieră, cu profunde aplicații și implicații în viața socială românească, în anul 1995, Ioan Ivanovici și Paraschiv Marcu l-au înscris pe Academicianul Vasile Gionea printre „Nemuritorii Academiei Române”, Nicolae Andrei printre „Voievozii spiritului”, Gheorghe Crișan în „Piramida puterii”, iar „Dicționarul general al literaturii române” îl are și el printre „nemuritorii” săi.